Ա Զ Գ Ա Ս Է Ր

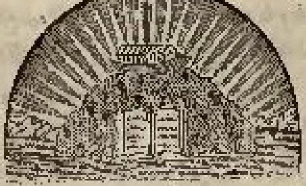

ՈՒՍՈՒՄՆ ՍԻՐԷ ԶՄԱՐԴ ԵՐԿԻՆՔ

ԳԻՐԱՌՈՒ

ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ՀՈԳԵՒՈՐԱԿԱՆ ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԳԻՏԵԼԵԱՑ

ՀԱՏ. Գ. ԹԻՒ 65. ԿԱԼԿԱԹԱ 1846 Նոյեմբեր 7.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՔ

ԿԱԼԿԱԹԱ

ՆՈՐԸՆՏԻՐ ընծայաբերութեան գե-
ղեցկափառ Սրբազանագոյն Տէր Ներ-
սէս Աշտարակեցի Կաթողիկոսն մեր հա-
յոց ՚ի Սուրբ Էջմիածին ՚ի 15. Մայ-
իսի ամսոյն՝ գիշերը և ՚ի Նոր Ջու-
ղայ կատարեալ օրհնութիւն, ՚ի 23 նոյ-
եմն ամսոյ. Ամենապատուելին յաւէ,
թէ և ՚ի Հնդիկս գրեալ եղէ նորին
թուով, ուստի որ քաս որէ ամենա-
լեալ Յուսկ մեծաւ կարգաւ.

ՀՈՎՏԱՊԵՏԻՆ 31 Թուով Վեհափառեան
ամսոյն ... Աշխարհ եղեալ
գործոց Ամերիկացի Միսիոնարաց ՚ի
Կոստանդնուպոլիս և ՚ի Նոր Աստուա-
ծաբանական Եկեղեցւոյ Հայոց՝ որ ասէ.
« ... ...
... ... ՚ի ... ...
... ... »

Եթէ ոչ ՚ի վերայ առաջին աստի-
ճանի լրութեան գտցին, խղճմտանք
առաքելոյն ՚ի վերայ յեռանդն ազնուա-
թեան նորա. մանաւանդ թէ՝ և կեր-
ծեալ հաւատոյն՝ որ և զարմանք լինի
երեւի մեծալ, ուր թէ՝ և ասանց գոր-
ծոց. Հաւատոյ գրեթէ միանգամայ-
կան Աստուածային կենդանութեան յա-
ւիտենից. Գեղ Հաւատոյն և աղօ-
թքն են, Բայց ուստի. զի որպէս նո-
քա, և սոքա չլինէին լինել յայս ա-
շխարհի հաւատոյ, դոյն լինել ատելով
՚ի վերայ անձին և անձնաց Հաստատու-
թեան միոյ:

Զանի ուսուցք յամօք Հայ-
աստանեայց Եկեղեցին Լոնդոն, թէ Ա-
մերիկացի քարոզիչ անն մեկնել զեկե-
ղեցին ուր և զկին նորա, դպրոցս կար-
գեալ ուսուցիչ Բողոքականութեան
թեան գպրոցաց զնոյն իւրում. և զնա
սիրուն կեն թողեալ՝ անկեալ ընդ կնոջ

նորընծայ Համաստատցելոյն։ Զոր և մեք զանց արարաք վասն մաքրութեան դէպքն և թղթոյ մերոյ. բայց արդ թէպէտ նախ 'ի վեր յիշեցուցաք Բեթհո-[illegible] ձախու հանճարոյն, և յայտնեալ կայր առաւ աւելի զար-շութեանն բարբառ դաշանց [illegible] և [illegible] 'ի բերանոյ իւրմէ. արդ և ըղ Տէրն փառաց ամբողջել. Արդ քէն Եթէ Համարձակութիւն Հայոցն Հնդկաստան և յամենայն ուրեք, անդ չապցին այսպիսի ինքնակրօն և ինքնատուր մտադրեալք 'ի սպասաւորութիւն պարկեշտութեան և մաքրութեան. բարւոք են ամենեքեան, վասն անձանց, վասն ընտանեաց, վասն Ազգի, և վասն Աստուծոյ։

—Պարոն Գրիգոր Արշարունեան հանդերձ Պատուելի գեղեցկատիպ իւրով 'ի 4 Ապրիլի ել 'ի Մոլդովանիոյ 'ի Մասսիանայ. սրտաձայն օգտակարութեան, զանկամք նորա ուրախ անց և զարդ. պահեալ առողջութեամբ և յաջողութեամբ։

—ՓՈՂՈՍ Համաստատեալ Հրամանաւ Քրիստոնէից Տէրութեան 'ի քննութիւն Կենդանական Մարմնոյ թէ կամ Մեծամեծականութեան Բժշկին Լոնտոնայ, մտադիր Տէրութեան զանազանութեան խոհականութիւն և զմեծամեծ օգտութիւնս յառաջ եկեալս 'ի նմանէ. Աւանդ բազմապատկեալ Տէրութեան յառաջադէմ եղև հաստատել 'ի մայրաքաղաքն առ զՀիւանդանոց ընդ. վերահսկողութեամբ նորին բժշկին Լոնտոնայ. յորմէ ոչ միայն [illegible] ակնկալին առ մարդկան, այլ նաև բազում այլոց շատաւելոց բժշկականութեան. առ որ ոչ հասեալ մասնաւն եղելոց զաւազին կարացք վերաբուժին։

Զայս այսպէս եղեալ՝ որ եղելն ընդ. ուղղութեան համայնոյ յինէր, յորմէ մատուցանեմք Պատուական Ազգի մերում, հոգ տանել ոչ միայն զատեմար Արքենային 'ի մեր լեզու թարգմանել այլ և մանաւանդ ընծայել յաջողութիւն նմին. Զի որպէս վկային ամենայն պատմութիւնք Ազգիս մերոյ, չեք եղեալ այնքան 'ի նոյն աշխարհ պատերազմաց քան զաշխարհ Հայաստանեաց, և եւս այսպէս մեծաւ զի կեալ այսպիսի նոր առաւելս պիտոյից՝ քան այլոց։

—Տեղեկութիւն ընթերցողութեան հաճեալ մեծար Սր Զորի Մեսրոպեան Հօր Այցելութեան Տպարանաց 'ի Հնդկաստան։

ՓԱՆՋԱՐ

'Ի բնական Զարմանալեաց Մեսինայ՝ որ յանդիման Մեսինայ գտանի առեալ զայս "Այս բերդ (Մեսինայ) հաւաքանոց եղև ընդդէմ կայեալ արշաւանաց Գունդն Մեսինայ զանխաւ երես, յորժամ Բուոյ Փեշտաբանեկ ապաստեալ 'ի Հրապարականաց պաշտրայիս ապաստ. զաւալ՝ էինչ պահ բերթն 'ի ձեռս Գուլլիերմոսեայ.

Օրական շու բանականն անկանի ընդ մէջ վայրեալ ապաստանեց. Զերեքին հեռք ձանձրացեալ 'ի գտրտուկ 'ի քաղաք. և կիրառութիւն այսյի աններին անտանելի է յայտնի կոչմանս։

Կատարելապէս անտեղեակք եմք, թէ մեք արդեօք գեն եղեալ երեսմք, զայս մեծն գիտեմք, թէ 'ի Քաշմիր մանկանց ոչ եմք։

Աստ զօրաց ընդ հրամանատարութեամբ Հազարապետ Բուդին չոգան 'ի Սոմբէո. և մեք բանակ հասցուք 'ի վայրն յեղերս Խոնոր գետոյ" Գրին գործեալ Հայ. 15 են

թուով․ Թէ ի 15 ամսոյս հասաք յե-
գերս Խուժարայ և գիտաւորեալ էաք
անցանել ի Բեհիրաւր բայց յառաջա-
գիր եհաս ի Փոխարքայէ Ա․ Հեդ-
կաց․ զի հազցուք աստ զաւուրս ե-
րկս․ աստ խաղալ ի հանդէն Կոպռո-
վայոյ․ մինչև զօրք գրաւեսցին Լա-
հօռայ և Համապատակաւսին Հերոյ ըզ
հետ եկեսցեն․ և ապա միահաղոյն
չուեսցուք ի Բեհիրաւր․ Զօրք Ա-
կաց միով օթիւ յառաջ խաղալով զուե-
գծն Սամբրայոյ խառնին ընդ մեզ․ և
Հերոյն միով օթիւ ի հետաստ բա-
նակին․ Աեմք ընդ կերմաց յառաջ
խաղան․ և մեք ի Բեհիրաւր բանա-
կեալ մնամք․ Գուլաբ Սինկ յա-
մենեցունց անարգի․ երբև զինեզա-
ւոր․ և Շերա Խանմուղին զոմն զօրա-
քըն հանդերձ․ Գուլաբ Սինկ յարու-
ցեալ է ի վերայ Շերխին․ այլ կաս-
ծեր հասարակաց է թէ ի պարտու-
թիւն մտանէ․ Խուժարս ունելի լայն
է քան զՊեշա և Սւաթ․

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ

ԹԱՒՐԻԶ․ Օգոստոսի 6․ եհաս 'ի
Դաւրէժ 'ի Բուշիր Սրբազան Տէր
Կարապետ Յովհաննէս և յինքեան-
գումն ընթերցեալ զհրովարտակ Լուսաւո-
րչապատիւ Յովհաննու․ Սուրբ Էջմիածնի
Արքեպիսկոպոսի և Առաջնորդ Նախա-
'ի պաշտօն Սուրբ Գէորգայ Զօ-
րավարի Ներսէսեան Հայոց'ոչ միայ՝
Դ ՈՒՂԱ՝ ՅՈՀԱՆՋԻՆ պատեհէ բա-
րեկամի ուրուք ուրախութեամբ ըն-
թերցաք յաղագս Հայկեան Հայ-
րենասիրական Աւսումնարանին 'ի Նոր
Ջուղա․ "Արդարև յանդգնել առն
մեր Աւսումնարանի Հարցուփորձու-
թիւն արժել զառու․ բայց այժմ ու-
րախ եմք ծանուցանել․ զի 'ի 22 Յու-
նիս ամսոյ հարցափորձութիւն եղե-
մեծաւ հանդիսիւ․ որպէս բառական-
նին յայտնի առնէ Պատուելի Թա-
րոս Մ․ Թորոս Վարժապետն․
Արդ չգիտեմք որպիսի՛ ուրախութեա
ծնանիցին մանկանց յառաջադի-
մութիւնն թէ 'ի Հայերէն և թէ
Պարսկերէն լեզուաց․ Թէև աշա-
կերտաց համար ց115․ և խոստո-
ցեալ եմք յաւելուլ նաև զԸնդ-
գծումն լեզուն 'ի զարգութիւն աշա-
կերտաց մերոց"․ յայսմ բարեկամէ
եւ ծանուաք․ զի Բարձրապատիւն
Մեր Միաձայն Հօտէյն Գահնոյեան
Արտահանաց՝ ձոնք եղև յայ-
ցելով թիւն Աւսումնարանիս այսորիկ
և պարգևատրութեամբ իւրով քա-
ջալերութիւն 'ի մանկունս Աշակերտաց նո-
րա․ Արդարև աշխարհ յայնժամ
ծաղկի․ յորժամ այսպիսի գերապատիւ
իշխանք անխոնջ փոյթ ունիցին զա-
մենայն քաջալերելոյն իւրեանց․

ԵԳԻՊՏՈՍ

Յատակաբերն զօրս Ազնուական Բա-
րեկամի ուրուք զաւակչութեամբ ըն-
թերցաք, զի Գերապատիւ Աղէք-
սանդր Աղայ բարեհանձնութեամբ ստա-
ցեալ է բաժանորդ հանդիսացաւ
Արշալոյս Արարատեան մերում, առ ի
քաջալերութիւն մեզ, և 'ի խրախոյս
զինուորեալ մերոց․

ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

Շարունակեալ ի թւ․ 62 էջ 81

Ամենայն եւ ատենութեան արժանաւորութիւնն միայն
նախոր կենդանեաց․ որ յանմահութեամբ բարդ բա-
նից անդրաւել չեն լինել․ այլ բարձր մարդկանց
մարմնոյն իւրեանց հետևելոյ համար որևէ կեր-
կուսին․ և մտաւոր կատարելութեանց ուրախու-
թեամբ իւրեանց անմահութեան յարմար փորձառու-
թեամբ՝ իւրեանց Աստուածային մէջ կառավարէն․ Միայն
մին մարդկեան մասնաւորելի մէջ կայն որ չէ ․․․ մեծ

Բնասիրական

[illegible]

Զնաւ յիշեմ ես զմանկական այն զժամ, և բերկրապատար ինձ յոյժ յորժամ զառաջինն եղէ ծանօթ իմն գրութեան. Ընդ էր անտին թէ զի՞նչ էի, յորոց դպրոցաց կամ ձեռ-ար եկի, բացի զայս իմ. և ոչ զարմանալեացն՝ որք զիս հիացու-ցին — Տուեալ իմն յիս, թէ Եւկլիդ յուշել կարող, Եւկլեայ զայլացա-բոյսք, թէ բաղձիք չոյց — Մխի-Հայրն դրուեցին զմտօք իմ տաղ-կայք Հանմաքն, որ և շարժեցին զիս զհոգի իմն բազմաց զարդարութեան, լցին զսիրտ իմ հրճուալից բերկ-րութեամբ։ Ի սկզբան անդ կար-ծէի ոչ զայլ ազգս արարողս անձին իմոյ, այլ եւս կարօտ լեալ մարմնոյս. Անզգուշակ երևակայութեամբք ար-պարտեալ միայն՝ համբերեմ դաշտ իմ յիշելով ընդ գետ Արեգականն, խոկ նորին շաղշաղուն և այգետա շնորհութիւն խառնեալ փառս ան-դէն և անդ տարածեցին զիս խաղարկել. Խափեցի զոստեալ դաշտ, և ոչ ա-դևանցս, զի կարծէի թէ 'ի նմին կայծ զանձու միտութեան, զամենայն անձն իմ կենդն յաղթութիւն։

Ակիզբ և տառաւորեալ կալան զիս անձին այլ մինչ յառաջ կենդեալ խոր-հէի 'ի մեծաց ուշանալեաց յերկրաւորու-թեանս այսմիկ՝ բաւս զհնչիւնս ան-կարծեցեալ և անծանօթս, զի չլինէր հաղ-մոց, և մնացեալ անսովոր սիրալի-ան իմն զմերձակայութեան կարծեմն, որոց ծայրք Հերակլեայ և Միշելի 'ի Հոգիս սպրդեալ թռչունս։ Ռանյն զնէի համբաւեանց ասէին. և յա-ժողել զոր, նուագեալ զինեալ և-ջեալ, Փետուրեալ զկայլն նոր ազատ երգանակաւ զեղջերուեանս, ապաքէն մատուցեալ էր իմ զգայնն տեսիլ, որ ա-ռաջինն էր ինձ մուտ 'ի կեանս, զի յորժամ բացեալ աչաց, ոչ և-րանութեանս զամենայն զիս ամբ կեանս նախամայր երջանկութեան իմոյ գոլոյ զվերուստ անշուշտ դիկի և խաղաղ անդորր. Զկարգութիւն իմն զոր զուարճութեամբ հարեալ 'ի միտմնու-թեան նոր մայրիցն 'ի կեանս զմայրա-բանաց իմոյ ('ի անտանելեաց ասեմ և ՚ի յորեսց) ոչ կարեմ բանիւ ստո-րագրել. Ընդ գիշեալ աշխք յա-ւարկայս շուրջ զինն՝ զանմէք փառս անհնարինս և այլ և այլս, զորս թէ 'ի կարասաճել և թէ անգէն զա-ծածեալ՝ յիշմանութիւն իմ էր առեալ, առանց և 'ի կիրառութիւն իմ զնորոգ ազդեցութիւն կենին և կե-նին, զբաւանս թուէին ինձ կարի անհարժամեան. Ըստ յարմարս կայի ընդ այս անձնայն այլ թարց վարժ-ման, այնինչ մտացեր լինէի նորա անդրանկութեան, սակս իմն զարմանք որ զոր զհրճեցուցանէր զիս անձայն՝ բաւ-րեաց զհետ անցից զգեղեցկանալեաց զգայարանս. և այնպիսի բերկրու-թեան անձըն ես զան զնա. Շարժեալ 'ի սկզբանէ զգացմանց առանց նորոգ զգայութեանն իմոյ յա-րեալ յառ, և զգացի յանձն զան-խալ իմն դզուութեամբ մինչ ընդ յառաջ. Բայց չև ընթացեալ շատ կամեցայ, կոչի ասեղծ 'ի նորու-թիւնք համզամանաց. Ա[illegible] լան զիս զարմանք. զի այնպէս ինձ թուէր՝ որպէս թէ անձնայն տաղ-կայք շարժէին ընդ իս. Այս վասն մարդ 'ի փորձ անձին. Ընթացեալ զձեռս 'ի գլուխ՝ հայի շնչառութեան, և յանձն ազդային դիւրալի դգայութեան. Ըն-տանեալ՝ զինչ ձեռաց իմոց ՚ սառամին

լինել զարդի մարմնոյ իմոյ. այնպէս անխառն էին, և կատարեալ ամենայն ազդեցութիւնք ՚նոցին առ իս . զի այնքան կերպարանաց քան զայլ ամենայն զգայութիւնս , զորոց զփորձն առեալ էր իմ ցարդ . մինչ համարիլ ինձ զուարճանալ իմն խաղ առ յաճախե-լոյ զնոցին զբազմապատիկ զարմացութիւնս . Քանզի ընդ հայիլ ՚նոցա ուր ուրեք ՚ի մարմնի իմ, արդ շօշափ-մանն անուն՝ լինէր փոփոխումն , և ամէն զգայութիւն յետս ձգտէր զգայութիւն իւր . Բայց ընդ հաւաս-տալն զի այն այս զօրութիւն ծա-ւալեալ զայլ ընդ խոտորնակութեան մասն մարմնոյս , ուր ակնքն եղև ինձ ՚ի միտ առնուլ տեսութեան պատճառն զգայութեան իմոյ զոր յառաջագոյն էր ընդ զգածականն դրեն ամենայն տարրերուք զորս առ ք իմ ՚նշմարէին .

Ենթարկեալ այդ ընդ բաղխմունս մարմնոյ իմ , զերկրորդումն իմ քննել . որ և թուէր ինձ մեծագոյն լինել քան զամենայն բանս առաջեալ զինն . Յանձնութեամբ սկսայ ընդ այն , և ան-քննին նկատել զնա . Կարծեալ քննել զձեռս ձեռաց իմոց , և որոց զգածումն ամենայն , որ էր՝ զի մեծ երևէին ինձ , և էր՝ զի փոքրագոյն. բառ չափոյն որով մտաէր զնա առ այս . Իսկ երբեմն շատ մնաս-ցուցեալ զայնս աչաց իմոց , զայնս առարկայս համայն ծանկեցան ՚ի տե-սութեանն . Սկսեալ նմանեցեալ ոչ մտաւ զալ ազդեցութեան աչացս , ուստի և առ ՚նոցին ուղղութեան համ-տարեցի ՚ի մին շօշափմանն լինել տպաւորութ . Արդարև ՚նմանակութեան թիւնս այս եղև պատճառ ինձ յայժմ .

— Զի երբեմն ՚նորոգեցի վերստին զշարժումն իմ , ընթացայ . բայց ընդ յառաջ զարկուցեալ զի ...

դէպ Աքիլլէս . զհպումն ինչ տա-րբերակ նորէ զնա կեղևն ՚ի զար-մանս տառափի , քանզի առ իմ յան-կարծ համբեալ ընդդէմ արմատեաց , արգելեցայ ՚ի գնացս իմ . փութա-ցեալ մատուցի զձեռս ընդ այս մար-մին անծանօթ , որ երևէր նոր աքան-չելիս լցեալ , բազուած փոխարէն զգայութեան ոչ ընծայէր զգայու-թիւն , և ոչ ինքնին տայր զիշան զգայութեան . զորօրինակ ապաքեալ էին մասունք մարմնոյ իմոյ . արդ ան-դամ հայեալ էի ձեռօք . Յայնժամ ստուգեցաւ ինձ , զի էրանոք էր ինչ , որ ոչ էնար մասնէր մասն ընդ մարմնոյս . Արդ վասն որոշեցի ՚ի մաի հայիլ և շօ-շափել զամենայն որ ինչ յանդիման լինէր աչացս . — Բայց ընդ ունայն աշխատանք Արեւոյն յանդգնել ՚ի մատչումն , զի եթէ առաջինն զբա-ղուկս առն կամ այլ , զզայն միոյն զօդս խուսափիչ ՚ի ձեռաց . Ամենայն ձեղն և փորձ ընդ այս ընդ այն էր յաւելուլ զիմ աղքատութիւն , վասն զի և այնպէս թուէր ինձ , զի այլ ա-ռարկայք մատուցք էին ինձ համա-տարածքս , և ոչ ինչ տպաւ էին քն-նութիւնք իմ . ծանօթս կատարելու-թիւն համառօտութեան յինէն միոյ իրի ՚ի միտ ածէ . Առժեալ ընդ խա-ղու , և տարրերութիւն միմեանց , նոցայ անդ յիշե տարեկ . ծառոյ միոյ՝ որ ծանրացեալ էր պտղովք վայ-ելչականօք , և պտտաղեան , որ և այնքան ցած՝ զի ձեռք իմ ժամանէին յանդիմանումն ՚նոցին . Առնելոյ ձը-գեալ առ նոսա զձեռն իմ , անջատե-ցան անդէն պտուղն ՚ի յաստոյ . Յորժամ հպեցմամբ պնդեալ ընդ զօ-րութիւն իմ , զի մարթ եղև ինձ բու-առն համբառնել զինուց՝ որ առաւելոյ էր ՚ի մարմնոյս . Այն ինչ եկեալ

զօրինակ 'ի ձեռին Հայկին ընդ նոցա գեղեցկութիւն ձեռաց և զունոց ։ ծանօթութիւն նոցին լինէր նմա իբրև հեռաւորական զօրութեամբ ձգել զհանոցա զինքեանս առ ինքն ։ Իսկ սա սու. ամենայնիւ ։ սակայն էր նմա այս զուարճախառն դժգոհութեանց ։ մինչ զի բաւական զատանել զնա 'ի նուաճել զծանրութեանն գիտակցութիւն ։ Մինչդեռ առեալ զարտաքոյ առաջի աչաց իմոց՝ զմայլէի ընդ տեսիլ նոցա, հաս իմն կարի անուշ բարբառ մնաց ազդեցին ինձ ևս 'ի մօտոյ ունել զնոսա, որոց և 'ի մերձենալ շլացեալ ոչինչ տեսանէի զնոցին քաղցրութիւն հասոյ ։ չարժեցան անգէն ծաղկեփթթեցու կերպ, և հրապուրեցան միայն իմ առնուլ անուշահոտ արբուցիչ զգայութեանն իմ գինով — զգայարանս ։ իսկ որպէս նոր՝ այնքան զինուէր։ Յայս միջի զգացեալ էր իմ զուարճութիւն միայն, իսկ այժմ մայրէ իմ զփափկութիւն Հաշուեկշիռ առողջութիւն ևս, ինձ ամենեցուն գիտոս ։ — Համբերեալ կարի յայժ ընդ այս նոր առաջարկի իմ, չարաչարէի զնոցին փափկութիւնս, յարժամ թօթափեալ իմն զուարճալի և քաղցրը (որ թէ մաքեալ 'ի զեփիւռաց և յանդուստ հովուց ծաղկանց) անցեալ զծոցս, անդամք իմ ազնիւ ծանրացան ։ և ցանկութիւնք համայն կասեալ կանխեցան ։ Ի սմին պահու զգայութիւնք իմ չէին անկարան կամ որոշել ոչ ախորժելի կամ զօրութ ։ այլ իբրև թէ լռեալ էին զամենայն բան և ընծայէին զերեւոյթս անզօր և խաղաղութիւն ։ Ձեռն ընդերձեալ իմ՝ ի մերոյս ծաղկափթիթ զհասակին, ներհածեմ քաղցր կայանէն զնա ։ զարմացեալ կորուսեալ երևէին ինձ ամենայն իրք, և ես ինքն զուգէս անկանէի յայնչութիւն իմ՝ առաջինս ։ Թէ որքան անկեալ 'ի նոյն իմ, չէ հնար ինձ ասել ։ զի զնա յայնժամ չունէի զհանաչումն ժամանակի ։ Իսկ իբրև զարթեայ 'ի քնոյ, թուէր ինձ 'ի բաց ծնեալ, ամենայն իրք և կարծէի թէ կենդանութիւն կասեալ էր յիս առ փոքր մի, և 'ի կարծեացս եղև ինձ նոր զգայութիւն երկիւղի ։ զի և 'ի զառաջինն անձն կենաց՝ խոստովանիմ չէր իմ եղեալ վասն կեցց յառաջնոյն ։

Յայսմիկ սրտանուութեանս տատամսունաց՝ ակնածէի 'ի նորանոր կատարածոյս անկանելոյ, և երկնչել թէ մի զուգէ նոյն յարատևելով լքցէ յինէն զկեանս ազդեցութեանց իմոց յինէն ։ Իսկ յայժամ՝ առ 'ի սուրբ զուարթութեան խնդրոյ երկնայնոց, զպարծանս 'ի մեռ կարգ — մեծ զարմանալեացս — մեռանելով անձն զայլոց հանճարեաց իմ, իսկ այսպէս, առբանեալ առ կայծակն խնդրել ։ Ո՛վ խորհուրդք, նոր ազդեցութիւնք յարեան յիս առ այն տեսիլ գեղեցիկ և հանճարեղ ։ Ո՛վ կերպք գեղջինք անձանօթ՝ դրուեցին անդէն ընդ միտս իմ բարեացակ ։ այլ նոյն քան երկիւղն և անհանգութեամբ՝ որքան և զուարթութեամբ՝ չարժեցին յիւրն հակ հետաքրքրութեան ։ Սէր և Միտք Ճշմարտութեան մտաւորաբար եղեն դրդիչ հանել զայն երջանկութիւն, որ սկսեալ էր յիս — և յառաջ զգայութիւն յամենայն յարաժամս իւր ։

Ա · Գ · [illegible]

ԱԶԴ

— Մեծապատուութեամբ ընծայեմք զնկարագիր Պետանիկոյ, կամ Աղդեայ Իշխանին Ս. ...այեայ 'ի քաղաքն ... Բարեպաշտին ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ՝ զորս ընծայ

և հանդամանօքն, զոր հրատարակեսցուք ու 'ի գրոց Եւանտոնիոյ մերոյ ։

ԴԻՏԱՆԻԳ * ԿԵՐ ԿԻՋԻ ԻՇԽՈՂԱՑՆ ԿԱԼԵՑՈՑ ։

ՎԱՄ ՆԻ ՈՒՂԻՑ ։ —Այս գերեզցեկ և կարի պիտանի կարգեալ Քրիստոնէական Ընկերութեանն Աւետարանի Հայկաց՝ (որպէս տեղեկագրութեան ընթերցողաց ասացեալ էր ։) զնի յարդարեալ Յանձնաժողովոյն Մայրիկեաց՝ յամս 3՝ 15 մինչ 'ի 3՝ 29 Հոկտեմբերի յայտնութեան, և ըստ 1000 Աւետարանի Երկրպագութեան ։ Առաւելագոյն երկրորդութիւն նորա 'ի Հիւսիսոյ ցնծալով՝ և վերջապատ մինչ և առաւելագոյն յայտնութիւն 'նորին՝ երկրապատ 'ի Հիւսիսոյ ։ 'նուազեալ ցուցն ընդ հարաւակողմն ։ որով ձևանալ քաղաքին խառնման ։ անհերեմ զլուխ բարձրաբերձ բլրոց 'ի կեղրոնի, չափելով ըստ անձնային հարիւր և վաթսուն մղոն բառական ։

ԲՆԱԿԱՆ ՀԱՅԵՑՈՒԱԾ ։ — Զայն Գինանդայ երբե՛ երկք մղոն 'ի լայնութեան՝ կղզւոյս հաստատ մասն է յարևմտից կողմ՝ ձգեալ 'ի բլրոց անտի ցծովն եւ անկիւնի ձևով ։ որում շարք լերանցն յենին 'ի խարխափ ։ և Տնօրէն հաշեկեայն՝ 'ի ծոցը, որ երանել ապաւէն 'ի նաւահանգիստն ։ աւ և կառուցեալ են Գեւորգաքաղաքն և բերդն Գինանդայ ։ Յայսմ ծոցէ Բ.Ե.Ն ամառանոյ՝ կանգնեալ կան ասանք ընակչաց քաղաքին ցերեկ միջնոր յանձնայնութեանց ։ Լեռնայեալ է գլխովն բաղմանորեալ Հիւսիսակողմն

կղզւոյն, և ընդ կենդրոն նորա համբառնան միաշար բլուրք՝ բարձրութեամբ և մեծութեամբ նուազեալք՝ մինչև հասանեն ընդ հարաւակողմն ։ Յարևմտից և 'ի հարաւոյ լերանցն կայ ընդարձակ և հաստատ դաշտն բաղկացեալ անմատչելի բլրոց և այլկոց ։ բայց որում հատորակ միակերթեանն այնոցիկ ցուցանեն զորզ(?)ս ։ Արդեւն Գինանդ բառ կիրոյն, է՝ որ հարթագետանն և է որ կռկռահող է։

Հաւաքեալ

ՆՈՐ ՈՒՏԵՐՆ

ԴԻՐԱԿՈՒԹԵԱՄԲ ծանուցանեմք ։ զի Մեծութիւն Յաջողութեանն Արքային Յովհաննու Առաքելոյ տպագրեալ 'ի Գեղարդ Արքեպիսկոպոսէ Նախաձեռնարկոյ Ազգային Եկեղեցւոյն ։ 'ի յայս ընծայեցաւ ամենադրութեամբ Յովհաննէսի Արքեպ. գեան Սակեփեւան 'ի յայս ալխարհ մանկանց Եկեղեցւոյ՝ և յօգուտ Տպարանի Ա. Ընկերութե ։ Ահաւանիկ ։ զի Գրատնին Ընկերցուք մեք մեզ նկնալ զօրութն Տեառն Խաչահոյ 'ՕՆ Գ. Նուերեալն Առաքելական Աթոռոյ Լուսաւորչական ատ Արքային Աղջամտի ։ կարգաւոր խառնոյ նորա աս. Բարձր արժանապատուիւն նորին եղ նոյա 'ի մեր գրոց ազգերին՝ յորդորեսցին համեմատ և համարան ընծայայ զասգին Ազգային յառաջադիմութեան ։ քանի զոր չեք որդոցն մեծազգին օգտու ։

ԱՌՈՑ

Բազմոյն միշտ առաւ արև,
Սփիռեալ՝ և ղեզի ։
Հողքն հոգ աղօթին ։
Եւ մին հաւ աւ եկի ։

---

* [illegible] Գինանդ [illegible] Մայրենեան Ա[illegible] [illegible] [illegible] Հնդկային [illegible] [illegible] ։ [illegible], [illegible] Մայրենեան ։ [illegible] է [illegible] ։ [illegible] և Գա[illegible] Գինանդ, [illegible] է [illegible] Աս[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 'ի [illegible] 'ի [illegible] ։

ՏՊԱԳՐԵԱԼ Ի ... [illegible]

Ս. Փ. Թեոդորոսեան Մ. [illegible]